

2-TOM, 10-SON

XALQARO MUNOSABATLAR SOHASIDAGI TERMINOLOGIYA
TADQIQINGING AHAMIYATI

Xudoykulova Zamira Babakulovna –

Master student of Termiz University of Economics and Service.

Turaeva Umida Shukhratovna, PhD at Termiz University of Economics and Service

Annotatsiya: Ushbu maqolada xalqaro munosabatlar sohasidagi terminologiyaning o'рни va ahamiyati batafsil tahlil qilinadi. Xalqaro munosabatlar, siyosat va iqtisodiyot kabi murakkab jarayonlarda terminlarning aniq va to'g'ri ishlatilishi muhimdir. Maqolada terminologiyaning global kontekstdagi roli, uning o'zgarishi va rivojlanishi, shuningdek, xalqaro hamkorlik va muloqotdagi ahamiyati ko'rsatib beriladi.

Kalit so'zlar: terminologiya, strukturaviy tahlil, lingvistik xususiyatlar, sintaktik jihatlar, diplomatik muloqot.

**THE IMPORTANCE OF STUDYING TERMINOLOGY IN THE FIELD OF
INTERNATIONAL RELATIONS.**

Annotation: This article provides a detailed analysis of the role and importance of terminology in the field of international relations. In complex processes such as international relations, politics, and economics, the accurate and correct use of terms is crucial. The article highlights the role of terminology in a global context, its changes and developments, as well as its significance in international cooperation and communication.

Keywords: terminology, structural analysis, linguistic features, syntactic aspects, diplomatic communication.

**ВАЖНОСТЬ ИЗУЧЕНИЯ ТЕРМИНОЛОГИИ В ОБЛАСТИ
МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ.**

Аннотация: В данной статье представлен детальный анализ роли и значимости терминологии в области международных отношений. В сложных процессах, таких как международные отношения, политика и экономика, точное и корректное использование терминов имеет решающее значение. Статья подчеркивает роль терминологии в глобальном контексте, ее изменения и развитие, а также значимость в международном сотрудничестве и коммуникации.

Ключевые слова: терминология, структурный анализ, лексические особенности, синтаксические аспекты, дипломатическая коммуникация.

Xalqaro munosabatlar terminologiyasi — davlatlar, xalqaro tashkilotlar, va boshqa sub'ektlar o'rtasidagi munosabatlarni, ularning faoliyatini va jarayonlarini ifodalovchi



2-TOM, 10-SON

maxsus atamalar va tushunchalar to'plamidir. Ushbu terminlar xalqaro siyosat, diplomatiya, xavfsizlik, iqtisodiy hamkorlik, huquq, va boshqa sohalarda qo'llaniladi.

Termin - bu ma'lum bir soha yoki fan uchun xos bo'lgan atama. Xalqaro munosabatlar terminlari diplomatiya, xavfsizlik, iqtisodiy hamkorlik va boshqa ko'plab sohalarni o'z ichiga oladi.

Xalqaro munosabatlar terminologiyasining lingvistikada tutgan o'rni juda muhimdir, chunki bu soha til va kommunikatsiyaning qanday ishlashini, ma'lumot almashinuvi va tushunishni qanday ta'minlashini ko'rsatadi.

Xalqaro aloqa mavzulariga oid terminologik standartlar — bu ommabop ma'lumotlar almashinishi uchun qo'llanma va belgilari yordamida xalqaro hamkorlik mavzulari bo'yicha termini tasniflash va tavsiyalar. Bu standartlar turli texnologiyalardan foydalanish, ma'lumot transferi aniqligini ta'minlash, xalqaroliq standartlarga zid emasligi, mamlakat va xalqlararo aloqalarni rivojlantirishga yordam beradi. Ushbu standartlar o'ziga xos termini mazmuni bo'yicha taxminan bitta va chet tilida bir xil bo'lishi kerak.

Xalqaro munosabatlar terminologiyasi amaliyotda qanday qo'llanilishini o'rganish muhimdir. Diplomatik hujjatlar, xalqaro kelishuvlar va konferensiyalar doirasida terminlar qanday ishlatilishini tahlil qilish orqali ularning ahamiyatini yanada chuqurroq tushunish mumkin.

Xalqaro munosabatlar terminologiyasini o'rganish uchun turli metodologiyalar mavjud. Ular orasida lingvistik tahlil, kontseptual xaritalar va interdisiplinar tadqiqotlar kiritilishi mumkin.

Terminologik standart ko'plab salohiyatli faktorlarga ega:

- Xalqaro standartlarning amalga oshirilishi xalqoroliq aloqalarning muhim hududlari uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

- Terminologiya standartlari xalq aralashuvchilarning vazifalari va shug'ullanishi bo'yicha umumiy tushunchani belgilaydi.

- Ma'lumot almashish jarayonlariga doir terminologiyaning mazmunini aks ettiradi.

- Almashinish uchun umumiy ma'nosidagi o'lchov birliklari, termini sistemali tahlil qilish, ob'ektlarning sifatini belgilash imkonini beradi.

Terminologiyaning Strukturasi

Asosiy Terminlar: Xalqaro munosabatlar sohasida "suv", "xavfsizlik", "diplomatiya", "siyosiy partiyalar" kabi asosiy atamalar mavjud.

Subterminlar: Har bir asosiy termin o'z ichiga subterminlarni oladi. Masalan, "diplomatiya" atamasi "jamoatchilik diplomatiyasi", "iqtisodiy diplomatiya" va boshqalar kabi subterminlarga ega.



2-TOM, 10-SON

Xalqaro munosabatlar terminologiyasi va uning strukturaviy tahlili — bu sohada muhim ahamiyatga ega bo'lgan konseptual asosdir. Ushbu tahlil, xalqaro munosabatlar sohasida foydalaniladigan terminlarning ma'nosi, ularning o'zaro aloqalari va kontekstual ahamiyatini aniqlashga qaratilgan.

Tahlil natijalarida xorijda turli xil sohalarda faoliyat yuritadigan tashkilotlar va sub'iektlar fan va axborot bazasi yaratadi, yangi terminologik va ma'nosiy tizimlarni quradi, amaliyot nazariyotiga asos soladi va adabiyot va manbalardan foydalanadilar. Natijada xalqora munosabatarning iqtisodiy, siyosiy yoki madaniy jihatlari, jamiyatning strukturasi va funktsionallashtirishi, neg'matik faqat hamjamiyat rivojlanishi, axborot va huquqiy yangiliklarning o'sishi haqida tasvir beriladi.

Xalqaro munosabatlar sohasidagi terminologiya tadqiqotining ahamiyati juda katta. Bu sohada aniq va to'g'ri terminlarni ishlatish, diplomatik muloqot va siyosiy jarayonlarda muhim rol o'ynaydi. Quyida terminologiyaning ahamiyatini ko'rsatadigan ba'zi misollar keltirilgan:

1. Terminlarning aniq belgilanishi

Xalqaro munosabatlar sohasida terminlarning aniq belgilanishi muhimdir. Masalan, "suverenitet" va "territorial yaxlitlik" kabi tushunchalar davlatlar o'rtasidagi munosabatlarda asosiy rol o'ynaydi. Ularning noaniqligi yoki noto'g'ri talqin qilinishi diplomatik kelishuvlarga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

2. Terminlarning konteksti

Terminlar har doim o'z kontekstida ishlatilishi kerak. Masalan, "globalizatsiya" tushunchasi turli mamlakatlarda turlicha qabul qilinishi mumkin. Bir mamlakatda bu iqtisodiy integratsiyani anglatishi mumkin, boshqasida esa madaniy ta'sirlarni bildirishi mumkin.

3. Terminologiyaning evolyutsiyasi

Xalqaro munosabatlar sohasidagi terminlar vaqt o'tishi bilan o'zgaradi. Misol uchun, "terrorizm" tushunchasi 20-asrning oxiridan boshlab yangi jihatlarni o'z ichiga olgan holda rivojlandi. Bu esa xalqaro xavfsizlik siyosatiga ta'sir qiladi.

4. Diplomatik muloqotdagi rol

Terminologiya diplomatik muloqotda muhim rol o'ynaydi. Masalan, "muloqot" va "muzokara" tushunchalari o'rtasidagi farqni bilish, diplomatik jarayonlarda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur.



2-TOM, 10-SON

5. O'zaro tushunishni oshirish

To'g'ri terminologiya xalqaro munosabatlarda o'zaro tushunishni oshiradi. Misol uchun, "inson huquqlari" va "demokratiya" kabi tushunchalar, ularni to'g'ri talqin qilish orqali davlatlar o'rtasida hamkorlikni kuchaytirishi mumkin.

Umuman olganda, xalqaro munosabatlar terminologiyasi lingvistikada nafaqat maxsus so'zlar to'plami sifatida, balki kommunikatsiya, madaniyatlararo muloqot va akademik tadqiqotlar uchun muhim vosita sifatida qaraladi. Bu soha tilni yanada boyitishga va uning ijtimoiy-siyosiy kontekstdagi rolini tushunishga yordam beradi. Xalqaro munosabatlar sohasidagi terminologiya tadqiqoti nafaqat ilmiy, balki amaliy ahamiyatga ham ega. U diplomatik jarayonlarni samarali tashkil etishda, global muammolarni hal qilishda va xalqaro hamkorlikni rivojlantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

LIST OF REFERENCES:

1. Babakulovna, X. Z., & Shukhratovna, T. U. (2024, April). *Исследование важности глобальной коммуникации с применением международной терминологии. in international conference on medicine, science, and education (Vol. 1, No. 3, pp. 93-96).*
2. Turaeva, U. (2024). *Uzbek: Yuridik terminlar tarjima yuridik terminlar tarjimasida sinonimiya tarjima muammosi sifatida. Farg'ona Davlat Universiteti, 30(4), 82. Retrieved from <https://journal.fdu.uz/index.php/sjfsu/article/view/3420>*
3. Абдиназаров, У. К. (2023). Лингвистический Статус Гиппологического Термина Узбекской Породы Лошадей «Карабаир». *Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture, 4(7), 6-10.*
4. To'rayeva, U. (2023). *Terminlar tarjimasining nazariy va amaliy asoslari. Farg'ona davlat universiteti, (4), 64-64.*
5. Turaeva, U. (2024). *Uzbek: Yuridik terminlar tarjima yuridik terminlar tarjimasida sinonimiya tarjima muammosi sifatida. Farg'ona Davlat Universiteti, 30(4), 82. Retrieved from <https://journal.fdu.uz/index.php/sjfsu/article/view/3420>*
6. Alisherovich, R. L. (2023). Lexical-semantic and structural analysis of construction terminology: on the material of the uzbek and english languages. *World Bulletin of Social Sciences, 22, 72-76.*

